

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Mgr. Alena Železná

**Opatření k záchraně kulturních památek se zaměřením na
vyvlastnění s ohledem na situaci kulturní památky zámek Starý**

Bakalářská práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Opatření k záchraně kulturních památek se zaměřením na vyvlastnění s ohledem na situaci kulturní památky zámek Starý vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V _____ dne _____

Alena Železná

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce, JUDr. Monice Horákové, Ph.D., za užitečné rady, trpělivost a odborné vedení při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

Obsah	4
Seznam zkratk	6
Úvod	7
1. Základní pojmy a nástroje ochrany kulturních památek	8
1.1. Státní památková péče a právní úprava	8
1.1.1. Pojem státní památková péče	8
1.1.2. Přehled právní úpravy.....	9
1.2. Nástroje ochrany	11
1.2.1. Kulturní památka	11
1.2.2. Národní kulturní památka.....	12
1.2.3. Památkově chráněná území	13
1.2.4. Další nástroje ochrany	14
2. Povinnosti vlastníka kulturní památky a opatření k záchraně kulturních památek 16	
2.1. Povinnosti vlastníka kulturní památky	16
2.1.1. Povinnosti vlastníka před prohlášením věci za kulturní památku	16
2.1.2. Obecné povinnosti vlastníka kulturní památky	17
2.2. Opatření k záchraně kulturních památky	21
2.2.1. Opatření dle § 10 a § 15 památkového zákona.....	21
2.2.2. Obnova a oprava kulturních památek.....	25
2.2.3. Financování oprav a další finanční úlevy, příspěvky a dotace	27
3. Vyvlastnění kulturních památek a situace zámku Starý	29
3.1. Právní úprava vyvlastnění.....	29
3.2. Proces vyvlastnění	31
3.3. Zámek Starý.....	32
3.3.1. Současná situace	33
3.3.2. Navrhovaná opatření.....	34
Závěr	37
Seznam použitých zdrojů	38
Monografie	38
Komentáře	38
Odborné články	38
Právní předpisy.....	39
Internetové stránky	39
Judikatura	41
Ostatní zdroje.....	41

Abstrakt.....	42
Abstract	43
Klíčová slova - key words.....	44

Seznam zkratek

NKP – národní kulturní památka

NPÚ – Národní památkový ústav

OÚORP – Obecní úřad obce s rozšířenou působností

KÚ – Krajský úřad

MK – Ministerstvo kultury

ČR – Česká republika

Úvod

Autorka si pro svou bakalářskou práci zvolila problematiku opatření k záchraně kulturních památek, a to nikoliv pouze ve smyslu opatření k zajištění péče o kulturní památky, ale zabývá se zde také obnovou kulturních památek a úpravou ve stavebním zákoně.

V ČR existují desítky tisíc památkově chráněných objektů. Řada z nich se ovšem nenachází ve vlastnictví státu, ale ve vlastnictví soukromých fyzických či právnických osob. Přestože památkový zákon ukládá vlastníkům kulturních památek za účelem jejich zachování mnoho povinností a rovněž upravuje mechanismy k jejich vynucení, je u nás více než 700 ohrožených kulturních památek. Autorka proto ve své práci rozebírá opatření, která mají ohrožení památek předcházet a opatření, jež řeší jejich případné poškození.

Práce je vedle úvodu a závěru rozčleněna do tří kapitol. V první kapitole jsou vymezeny základní pojmy, právní úprava a nástroje ochrany kulturních památek. Druhá kapitola, jež je zároveň stěžejní kapitolou práce, se věnuje povinnostem vlastníků kulturních památek a v další části k opatřením podle § 10 a § 15 památkového zákona. Tato kapitola se zaměřila rovněž na průběh obnovy kulturních památek a vymezuje přehled finančních prostředků, jež je možné na opravu kulturních památek od různých subjektů obdržet. Následující kapitola je zaměřena prakticky a se zabývá vyvlastněním, jakožto jedním z opatření k zajištění péče o kulturní památky, a procesem vyvlastnění kulturních památek. Poslední kapitola představuje také zámek Starý v Neznašově, kulturní památku nacházející se v Jižních Čechách v okrese Českých Budějovic. Zámek již několik let chátrá, je předmětem vandalismu a jeho vlastník péči o něj zanedbává. Autorka popisuje aktuální stav zámku a navrhuje vhodná opatření k jeho záchraně.

Téma ochrany kulturních památek je aktuální, čemuž odpovídá i množství zdrojů. Nicméně k povinnostem vlastníka kulturní památky, k jednotlivým opatřením a k možnosti vyvlastnění již mnoho literatury a odborných článků není. Autorka čerpala vedle odborných publikací také z internetových stránek NPÚ a MK. Pro zpracování poslední kapitoly o zámku Starý v Neznašově autorka navštívila knihovnu v pracovišti NPÚ v Českých Budějovicích.

Cílem diplomové práce je podat přehled o jednotlivých povinnostech vlastníka kulturní památky a následně rozebrat opatření, která mohou přispět k záchraně kulturních památek včetně možnosti jejich vyvlastnění. Na závěr si autorka ukládá za cíl zpracovat návrh opatření, která by mohla přispět k vyřešení situace ohrožené kulturní památky v obci Neznašov.

1. Základní pojmy a nástroje ochrany kulturních památek

První kapitola bakalářské práce má za cíl vysvětlit základní pojmy související se státní památkovou péčí a podat základní vymezení nástrojů ochrany kulturních památek.

1.1. Státní památková péče a právní úprava

Ochrana kulturních památek směřuje k ochraně k dříve vytvořeným hodnotám, na jejichž zachování má společnost z důvodu svého dalšího vývoje silný zájem. Vytváření a ochrana kulturního bohatství společnosti je významným veřejným zájmem, který je uskutečňovaný a chráněný státem. Stát zajišťuje tuto ochranu zejména vrchnostensky regulací práv a povinností fyzických a právnických osob. Zároveň stát poskytuje pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich ochraně a péči o ně.¹

1.1.1. Pojem státní památková péče

První ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (dále jen „památkový zákon“) vymezuje účel zákona, kterým je: „...vytvořit všestranné podmínky pro další prohlubování politickoorganizační a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji společnosti“² Výše uvedené ustanovení zakotvuje také postavení státu při ochraně kulturních památek.³

V následujícím odstavci zákon vymezuje pojem státní památkové péče, která dle znění zákona zahrnuje činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a odborná organizace státní památkové péče v souladu se společenskými potřebami zabezpečují zachování, ochranu, zpřístupňování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek⁴. Pojem státní památkové představuje legislativní zkratku pojmu péče státu o kulturní památky.⁵

Definici státní památkové péče obsahuje rovněž důvodová zpráva k zákonu č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, která státní památkovou péči chápe jako mnohostrannou činnost vycházející z vědeckého výzkumu kulturních památek a z poznatků jiných společenských věd. Státní památková péče se dle důvodové zprávy vztahuje na

¹ DIENSTBIER, Filip. *Památková péče*. In SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 331-332.

² § 1 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³ VARHANÍK, Jiří, MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. s. 2 (§ 1).

⁴ § 1 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 2 (§ 1).

všechny druhy kulturních památek a úzce souvisí i s jinými obory státní správy (např. územním plánováním, stavebním řádem, finančním plánováním, hospodářsko-právními vztahy, zejména se správou národního majetku).⁶

Památková péče v sobě zahrnuje zajišťování potřebných předpokladů, přímou péči o zachování kulturních památek, rozvíjení jejich společenské funkce a řešení problematiky památkové péče. V rámci vlastní péče o zachování památek jde o jejich ochranu, konzervaci, obnovu a odbornou správu.⁷ Nyní se dostáváme k dalšímu pojmu, a to ochrana památek. Ochrana památek je jednou ze základních složek památkové péče a představuje souhrn činností a opatření, které směřují k uchování bez zásahu do hmotné podstaty a vzhledu památky, čímž se odlišuje od obnovy památek.⁸

Úkoly státu spojené se státní památkovou péčí vykonávají orgány státní památkové péče. Mezi tyto orgány zařadíme MK, odborné organizace státní památkové péče spolu s činnostmi dobrovolných pracovníků. Další orgány státní správy v oboru své působnosti a jiné organizace v mezích své činnosti spolupracují s výše uvedenými orgány a organizacemi a napomáhají jim při plnění jejich úkolů podle obecných právních předpisů.⁹

Existuje mnoho způsobů, jak vymezit státní památkovou péči. Lze však shrnout, že památková péče je stále se rozvíjející obor, který reaguje na vývoj vědních oborů a společnosti. Státní památková péče plní tři základní úkoly: průzkum, identifikace hodnot a výběr památek, které je v obecném zájmu žádoucí uchovat pro budoucnost; hledání optimálních způsobů péče o ně; jejich prezentace a popularizace, tedy zpřítomňování a zpřístupňování památkových hodnot veřejnosti.¹⁰

1.1.2 Přehled právní úpravy

Základ právní úpravy státní památkové péče nalezneme v ústavním pořádku. Již preambule Ústavy ČR vyjadřuje odhodlání občanů ČR společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní, kulturní, hmotné a duchovní bohatství. V usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*Listina základních práv a svobod*“) najdeme další důležitá ustanovení, jedná se

⁶ Důvodová zpráva k zákonu o státní památkové péči ze dne 10. 12. 1985 (§ 1).

⁷ VINTER, Vlastimil. *Stručný slovník památkové péče*. Ústí nad Labem: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1983, s. 62-63.

⁸ Tamtéž, s. 56-57

⁹ Důvodová zpráva k zákonu o státní památkové péči ze dne 10. 12. 1985 (§ 1).

¹⁰ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Vývoj a současné principy památkové péče* [online]. npu.cz., [cit. 10. Října 2017]. Dostupné na < <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/vyvoj-a-soucasne-principy>>.

zejména o čl. 35.¹¹ Tento článek dává možnost státu ukládat k ochraně kulturních památek povinnosti, popř. omezovat práva, a souvisí také s čl. 34, který zaručuje právo přístupu ke kulturnímu bohatství.¹² Dalším významným ustanovením je čl. 11 odst. 3, odst. 4, jež říká, že vlastnictví zavazuje a upravuje základní podmínky vyvlastnění.¹³

Na zákonné úrovni je pro nás stěžejním zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (dále jen „památkový zákon“) představující v oblasti státní památkové péči komplexní úpravu přijatou za minulého režimu. Proto v letech 2011 - 2017 MK připravovalo zákon o ochraně památkového fondu, jehož cílem dle MK bylo: „....zajistit účinný, transparentní, předvídatelný a odborně garantovaný způsob nakládání s památkovým fondem České republiky, který by zároveň posílil právní jistotu občanů, odstranil zbytečnou administrativní zátěž a zmírnil dopady vznikající z omezování vlastnických práv.“ Poslanecká sněmovna však na svém jednání dne 12. července 2017 návrh zákona usnesením zamítla.¹⁴

Dalšími významnými zákony jsou zejména zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků. Za zmínku jistě stojí i následující zákony: zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě a zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“).

V oblasti péče o kulturní památky bylo přijato rovněž několik mezinárodních smluv a svůj význam mají i komunitární předpisy. Z mezinárodních smluv, jichž je ČR smluvní stranou, problematiku ochrany kulturních památek upravuje především Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy nebo Protokol o ochraně životního prostředí ke Smlouvě o Antarktidě. Na úrovni komunitárního práva upravuje ochranu kulturních památek především nařízení Rady ES 3911/92 EHS o vývozu kulturních statků a směrnice Rady č. 93/7/EHS o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu.¹⁵

¹¹ Čl. 35 odst. 3 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

¹² DIENSTBIER, F., op.cit., s. 333-334.

¹³ Čl. 11 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Příprava nového památkového zákona 2011 - 2017* [online]. mkr.cz., [cit. 12. října 2017]. Dostupné na <<https://www.mkr.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-2011-2017-255.html>>.

¹⁵ DIENSTBIER, F., op. cit., s. 334-336.

1.2. Nástroje ochrany

V následující části bude podán přehled nástrojů, které slouží k ochraně kulturních památek a památkově chráněných území. Ochranu kulturních památek lze rozdělit na dvě kategorie. První kategorií ochrany je ochrana individuálně určených věcí, kam se řadí kulturní památky a NKP. Druhou kategorií ochrany představuje územní forma, kam náleží památkové zóny, památkové rezervace a ochranná pásma.¹⁶ Zákon upravuje i další nástroje, jež budou následně v této kapitole uvedeny.

1.2.1. Kulturní památka

Za kulturní památky je možné prohlásit nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické, nebo které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.¹⁷ Památkový fond ČR se skládá z nemovitých památek (církevní stavby, šlechtická sídla), archeologických nalezišť, kulturních krajín formovaných lidmi a dále z movitých památek (umělecká díla, mobiliář hradů a zámků).¹⁸

Výše uvedené vymezení kulturní památky památkového zákona lze značit za formální, neboť věc či stavba se nestává kulturní památkou pouze tím, že má určitou hodnotu, ale až zákonem stanoveným aktem správního orgánu.¹⁹ Konkrétně nemovité a movité věci prohlašuje dle § 2 odst. 1 památkového zákona za kulturní památku MK. Prohlašování kulturních památek je podřízeno správnímu řádu, proto musí MK postupovat dle obecné procesní úpravy. MK zde postupuje z úřední povinnosti, a pokud se dozví o určité věci splňující podmínky pro prohlášení za kulturní památku, musí zahájit řízení z moci úřední. Takový postup vylučuje tzv. výběrové prohlašování.²⁰

Podrobný postup prohlašování věci za kulturní památky upravuje ustanovení § 3 památkového zákona, které však obsahuje poměrně nesystematickou procesní úpravu řízení o prohlášení kulturní památky, neboť do konce roku 2005 bylo vyloučeno použití obecných procesních předpisů.²¹ Změnu vak přinesl nález Ústavní soudu ze dne 26. 4. 2005.²²

¹⁶ JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo zvláštní část*. 6. doplněné vyd. Brno: MU, 2004. s. 146.

¹⁷ § 2 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památkový fond* [online]. npu.cz., [cit. 31. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/pamatkovy-fond>>

¹⁹ DIENSTBIER, F., op. cit., s. 337.

²⁰ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 8 (§ 2).

²¹ Tamtéž s. 15

Podle znění ustanovení § 3 památkového zákona je MK povinno opatřit před prohlášením věci za kulturní památku vyjádření KÚ a OÚORP. Poté MK písemně vyrozumí vlastníka věci o podání návrhu na prohlášení za kulturní památku a umožní vlastníkovvi se k návrhu vyjádřit. O prohlášení věci za kulturní památku je vyrozuměn vlastník věci, KÚ, OÚORP a odborná organizace státní památkové péče.

Rozhodnutí MK je správním rozhodnutím, a proto je možné proti němu podat rozklad, popř. žalobu a kasační stížnost. Poté co rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku nabyde právní moci, je věc evidována v Ústředním seznamu kulturních památek ČR vedeným NPÚ.²³

Zámek Starý v Neznašově, o kterém bude pojednáváno v poslední kapitole, je kulturní památkou od roku 1958. Chráněn je celý areál zámku, neboť odpovídá pojetí památky dle § 2 památkového zákona.²⁴

1.2.2. Národní kulturní památka

Jestliže kulturní památka tvoří nejvýznamnější součást bohatství národa, je prohlášena nařízením vlády za NKP.²⁵ Věc, která se má stát NKP, musí splňovat dvě kritéria. Zaprvé se musí jednat o kulturní památku. Druhé kritérium vyžaduje, aby věc představovala nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa. Přestože zákon blíže nestanoví podmínky pro další posouzení NKP, je zmocnění vlády vyjádřeno v zákoně jako obligatorní.²⁶ Dle důvodové zprávy současná úprava odpovídá dřívější právní úpravě, avšak s rozdílem, že nyní je v zákoně stanovena forma, jakou vláda kulturní památku za NKP prohlašuje.²⁷

V ústředním seznamu kulturních památek je nyní evidováno více než 300 rejstříkových čísel NKP. NKP můžou být z doby nejstarší, z období středověku i novověku. Evidovány jsou také památky z konce 20. století.²⁸

²² Nález zrušil ustanovení § 44 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v části vyjádřené výrazem "3,“, jelikož ani úprava obsažená v ustanovení § 3 památkového zákona nemění nic na zásadní absenci speciální úpravy řízení v rozhodování o prohlášení věcí za kulturní památky (po vyloučení působnosti obecné úpravy správního řízení). Proto bylo ustanovení § 44 památkového zákona v části vyjádřené výrazem „3,“ shledáno v rozporu s čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny. viz Nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04.

²³ JURNÍKOVÁ, J., op. cit., s. 145.

²⁴ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Zámek Starý* [online]. npu.cz., [cit. 19. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://pamatkovykatalog.cz/?element=699434&sequence=8&mode=fulltext&keywords=Nezna%C5%A1ov&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>>.

²⁵ § 4 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 26 (§ 4).

²⁷ Důvodová zpráva k zákonu o státní památkové péči ze dne 10. 12. 1985

²⁸ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Národní kulturní památky* [online]. npu.cz., [cit. 14. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/narodni-kulturni-pamatky>>.

Na závěr je vhodné uvést, že rozeznáváme také památky s nadnárodním významem. Jedná se o památky, které jsou označeny různými mezinárodními smlouvami či dohodami za obzvláště cenné pro celé lidstvo. Nejvýznamnějším seznamem památek s mezinárodním významem je Seznam světového dědictví, který vychází z Úmluvy o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví z roku 1972 (The World Heritage Convention). Z ČR je na tento seznam zapsáno celkem 12 kulturních statků.²⁹

1.2.3. Památkově chráněná území

Vedle movitých a nemovitých věci je ochrana mnohdy poskytována také městům, vesnicím, historickým centrům, sídlům a čtvrtím, které jsou významné například svým vývojem nebo architekturou. V ČR je více než 600 plošně chráněných celků. Památkový zákon rozeznává památkové rezervace a památkové zóny, případné přívlastky (městská, vesnická, krajinná apod.) jsou přidávány z praktických důvodů.³⁰

Vláda prohlašuje nařízením za památkovou rezervaci území, které je co do charakteru a prostředí určeno souborem nemovitých kulturních památek nebo archeologickými nálezy.³¹ Tímto prohlášením se zajišťuje ochrana určitého území. Ze zákona vyplývá, že předpokladem pro takové prohlášení je soubor nemovitých kulturních památek nebo archeologických nálezů, a proto je nezbytné, aby se jednalo nejméně o dvě nemovité kulturní památky nebo dva archeologické nálezy, které určí charakter území.³²

Další formu územní ochrany představují památkové zóny. Za památkovou zónu prohlásí MK území sídelního útvaru či jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, jež vyjadřují významné kulturní hodnoty.³³ Památkové zóna se liší od památkové rezervace zejména tím, že je možné za památkovou zónu prohlásit i území, kde nejsou žádné kulturní památky, ale které je historickým prostředím nebo částí krajinného celku významné kulturní hodnoty.³⁴ Památkové zóny rovněž rozlišujeme na městské (Luhačovice, Smíchov), vesnické a krajinné (Novohradsko).³⁵ Pro

²⁹ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památky s mezinárodním statusem* [online]. npu.cz., [cit. 15. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/pamatky-unesco>>.

³⁰ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památkově chráněná území* [online]. npu.cz., [cit. 15. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chronena-uzemich>>

³¹ § 5 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³² VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 28-29 (§ 5).

³³ § 6 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 32 (§ 6).

³⁵ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památkově chráněná území* [online]. npu.cz., [cit. 15. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chronena-uzemich>>.

památkové rezervace a památkové zóny mohou být vydány plány ochrany ve formě opatření obecné povahy.³⁶

1.2.4. Další nástroje ochrany

Dienstbier mezi další nástroje ochrany řadí: ochranná pásma, evidenci kulturních památek, povinnosti vlastníků a dalších osob, povolování, souhlasy a vyjádření, plány ochranných rezervací a památkových zón, předkupní právo státu, opatření k zajištění péče, regulaci restaurátorství a archeologických výzkumů, regulaci obchodu a přeshraniční přepravy kulturních památek a také ochranu světového kulturního dědictví.³⁷

K ochranně nemovité kulturní památky a jejího prostředí je možné vydat územní rozhodnutí o ochranném pásmu. Příslušným orgánem k vydání takového rozhodnutí je OÚORP, který zároveň může zakázat či omezit určité činnosti v ochranném pásmu a učinit další vhodná opatření.³⁸ Ochranné pásmo ve smyslu památkového zákona představuje dle § 14 odst. 4 památkového zákona území, na kterém své zájmy uplatňuje státní památková péče.³⁹ Pokud je nezbytné k vytvoření ochranného pásma opatřit některé pozemky nebo stavby, popř. provést jejich odstranění, je možné pozemky a stavby vyvlastnit, ovšem až v případě, kdy nedojde k dohodě s vlastníkem.⁴⁰ Pro vytvoření ochranného pásma je tedy možné výrazně zasáhnout do vlastnického práva. Zásahy však v praxi nejsou časté, protože státní památková péče má zájem především na tom, aby se stanovil režim k zamezení nepříznivých změn v území ochranného pásma, a ne provádět změny v majetkoprávních vztazích.⁴¹

K evidenci kulturních památek slouží Ústřední seznam kulturních památek ČR, který vede odborná organizace státní památkové péče⁴². V rámci svých obvodů vedou seznamy kulturních památek KÚ a OÚORP.⁴³ Současná platná právní úprava předpokládá evidence plně nenaplnuje, protože způsob vedení evidence a náležitosti nejsou podrobně stanoveny ani prováděcím předpisem.⁴⁴

³⁶ JURNÍKOVÁ, J., op. cit., s. 147-148.

³⁷ DIENSTBIER, F., op. cit., s. 340-341.

³⁸ § 17 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ Jedná se o institut, který ve veřejném zájmu stanovuje konkrétní režim, jež má za cíl zabránit některým nepříznivým vlivům okolí. Přestože se jedná o individuální právní akt ve formě územního rozhodnutí, má účinky obecně závazného předpisu, který zavazuje neurčitý okruh osob. VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 130 (§ 17).

⁴⁰ § 17 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 132 (§ 17).

⁴² Konkrétně se touto organizací myslí ústřední pracoviště Národního památkového ústavu, viz VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 42.

⁴³ § 7 odst. 1, odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 40 (§ 7).

Ústřední seznam je dle § 3 prováděcí vyhlášky také souborem základních údajů, které určují kulturní památku, památkovou rezervaci a památkovou zónu a obsahuje stejnopis o prohlášení věci za kulturní památku, památkovou rezervaci a památkovou zónu, rejstřík, evidenční listy a dokumentace včetně fotografií.⁴⁵ Pokud jde o údaje o nemovitých kulturních památkách je ústřední seznam veřejně přístupný, avšak údaje týkající se movitých kulturních památek jsou přístupné omezeně.⁴⁶

Některé činnosti můžou představovat ohrožení kulturních památek, a proto je památkový zákon, v souladu s principem prevence, váže předchozím administrativním jednáním orgánu památkové péče. Jedná se o povolení, souhlas a závazné stanovisko, avšak právní povaha se odvíjí od okolností konkrétního případu.⁴⁷ Závazná stanoviska jsou upravena např. v § 11 odst. 3 památkového zákona, který podmiňuje rozhodnutí správních úřadů, orgánů krajů a obcí, kterými by mohly být dotčeny některé zájmy státní památkové péče, vydáním závazného stanoviska.⁴⁸

V úvodu této podkapitoly bylo uvedeno několik tzv. dalších nástrojů ochrany, avšak autorka rozebrala z jejího pohledu pro účely práce nejdůležitější nástroje ochrany, popř. některé další instituty jsou upraveny v následujících kapitolách bakalářské práce (viz předkupní právo státu).

⁴⁵ § 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb. ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

⁴⁶ § 5 vyhlášky č. 66/1988 Sb. ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

⁴⁷ DIENSTBIER, F., op. cit., s. 342.

⁴⁸ Druhý případ závazných stanovisek najdeme v § 14 památkového zákona nazvaném obnova kulturních památek. Pokud vlastník památky hodlá provádět její obnovu, je povinen si vyžádat předem závazné stanovisko OÚORP, popř. KÚ.

2. Povinnosti vlastníka kulturní památky a opatření k záchraně kulturních památek

Následující část práce se bude zabývat zejména rozbořem některých ustanovení druhé části památkového zákona, které upravují péči o kulturní památky. Jednotlivé podkapitoly budou odpovídat struktuře zákona.

2.1. Povinnosti vlastníka kulturní památky

Kulturní památky mohou být ve vlastnictví státu, územně samosprávných celků, fyzických a právnických osob a církví. Každému vlastníkovi bez rozdílu z památkového zákona vyplývá řada povinností, popř. takové povinnosti mohou být adresovány rovněž vlastníkům nemovitostí, které se nacházejí v památkových zónách či rezervacích.⁴⁹

2.1.1. Povinnosti vlastníka před prohlášením věci za kulturní památku

Vlastník věci⁵⁰, která má být prohlášena za kulturní památku, má již od doručení vyrozumění MK o podání návrhu na prohlášení věci za kulturní památku nebo o tom, že hodlá věc za kulturní památku prohlásit z vlastního podnětu, povinnost chránit věc před poškozením, zničením či odcizením a oznámit MK jakoukoliv změnu vlastnictví, správy, užívání.⁵¹

Uvedené povinnosti trvají až do rozhodnutí MK, kterým může být: rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku; rozhodnutí o zastavení řízení podle § 66 odst. 2 správního řádu.⁵² Jestliže totiž dojde k prohlášení věci za kulturní památku, je předběžná ochrana nahrazena kvalifikovanější ochranou kulturní památky. V případě neprohlášení za kulturní památku končí ochrana dnem právní moci rozhodnutí bez náhrady.⁵³

Stanovení takových povinností má praktický význam, neboť není nutné zvlášť vydávat předběžné opatření, které by zakazovalo vlastníkovi poškozovat nebo zničit předmět řízení. Vázán je jím již v okamžiku doručení vyrozumění.⁵⁴ Předběžná památková ochrana ovšem nechrání památku proti všem, neboť se jedná pouze o příkaz konkrétním osobám, aby se

⁴⁹ JURNÍKOVÁ, J., op. cit., s. 148.

⁵⁰ Popř. také osoby uvedené v § 43 odst. 2

⁵¹ § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 17-18, (§3).

⁵³ GROMNICA, Adam. *Ochrana potenciálních kulturních památek před jejich pravomocným prohlášením za kulturní památku* [online]. epravo.cz, 29. srpna 2008 [cit. 25. října 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-potencialnich-kulturnich-pamatek-pred-jejich-pravomocnym-prohlasenim-za-kulturni-pamatku-55135.html>>.

⁵⁴ Tamtéž.

chovali zákonem předepsaným způsobem. Až po prohlášení věci za kulturní památkou je k šetrnému zacházení s památkou podle ustanovení § 9 odst. 3) památkového zákona povinen každý.⁵⁵ Proto lze považovat rovněž za nesprávný názor, dle kterého na věc, jež je předmětem řízení o prohlášení za kulturní památku, dopadá stejná ochrana jako na kulturní památku.⁵⁶ Na závěr lze shrnout, že rozsah povinností vlastníka věci, která může být prohlášena za kulturní památku, je užší než vlastníka kulturní památky a rovněž, že rozsah povinných osob je omezen v podstatě pouze na vlastníka věci a popř. osoby uvedené v § 43 odst. 2 památkového zákona.

2.1.2. Obecné povinnosti vlastníka kulturní památky

V památkovém zákoně je stanoveno několik povinností vlastníků kulturních památek, ale také vlastníků nemovitostí, které se nacházejí v památkově chráněných územích a ochranných pásmech.

Základní povinnosti vlastníka upravuje § 9 odst. 1 památkového zákona, dle kterého je vlastník povinen pečovat o zachování památky, udržovat ji v dobrém stavu, chránit před ohrožením, poškozením, znehodnocením či odcizením a užívat ji odpovídajícím způsobem.⁵⁷ Zakotvením povinností vlastníků kulturních památek dochází k omezení jejich vlastnických práv. Ústavní základ pro takové omezení nalezneme v čl. 11 odst. 3 a související s ustanovení § 35 odst. 3⁵⁸ Listiny základních práv a svobod. Omezení vlastnického práva je odůvodněno zájmem na zachování kulturní památky a jejích památkových hodnot a vyloučit vlivy, které by mohly památku zničit nebo poškodit.⁵⁹ Jak vyplývá z kapitoly 3.3. této práce, zanedbává vlastník kulturní památky Starý své povinnosti dle § 9 památkového zákona, neboť zámek se rozhodně nenachází v dobrém stavu a vlastník jej nechrání před ohrožením a poškozením.

Zákon neobsahuje taxativní výčet povinností, protože ty jsou uvedeny v dalších ustanoveních. V ustanovení § 9 jsou vypočteny pouze obecné zásady běžného užívání kulturní památky. Povinnosti se týkají především vlastníka kulturní památky a také osoby, jež ji má u sebe. V § 9 odst. 3 jsou však upraveny povinnosti, které dopadají na všechny právnické a

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ § 9 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ Čl. 35 odst. 3 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, jako součást ústavního pořádku České republiky: „Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.“

⁵⁹ ZÍDEK, Martin, KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. Praha: ARCH, 2005, s. 25 (§ 9).

fyzické osoby.⁶⁰ Tyto osoby se musí chovat tak, aby nezpůsobily nepříznivé změny stavu kulturních památek či jejich prostředí.⁶¹

Obdobné povinnosti jako vlastník má ale také ten, kdo kulturní památku užívá nebo ji má u sebe. Na rozdíl od vlastníka taková osoba nese náklady spojené s péčí o kulturní památku jen tehdy, pokud to vyplývá z právního vztahu mezi ním a vlastníkem.⁶² Právní titul, na základě kterého tyto osoby drží či užívají památku, zákon neupravuje. Užívání proto může být úplatné i bezúplatné a v případě držby může jít o neoprávněného držitele. Stejně povinnosti budou v některých případech (např. exekuce) dopadat také na orgány veřejné správy.⁶³

Další povinností vlastníka je povinnost součinnosti, která v sobě zahrnuje řadu dílčích povinností, konkrétně informační povinnost, povinnost umožnit orgánům památkové péče výkon veřejné správy, povinnost umožnit výzkum, dokumentaci a další.⁶⁴ Dle § 12 památkového zákona je vlastník kulturní památky povinen oznámit orgánu památkové péče bez zbytečného odkladu každé ohrožení či poškození památky a vyžádat si jeho rozhodnutí o způsobu odstranění závady. V případě nemovité kulturní památky – stavby – je nutné vyzkoušet rovněž stavební úřad. Nutné je ohlásit také každou zamýšlenou změnu užívání památky a její vyklizení.⁶⁵

Ve zmíněném ustanovení § 12 jsou upraveny dva druhy povinností, jednak oznamovací povinnost, jednak ohlašovací povinnost ohledně zamýšlené změny užívání nebo vyklizení. Oznamovací povinnost je adresována OÚORP a v případě NKP KÚ. Na rozdíl od § 10 zákon neurčuje, čím je ohrožení nebo poškození památky způsobeno, a proto příčinou může být i něco jiného než porušení vlastníkových povinností dle § 9. Rozlišování příčin nemá však velký význam pro zjednání nápravy, protože cílem památkové péče je zajistit řádné plnění zákonných povinností.⁶⁶

Ustanovení § 12 odst. 1 však nemá sloužit jako zmocnění orgánu státní památkové péče k vydání rozhodnutí o odstranění nedostatku, které by se odlišovalo od § 10 a § 11 památkového zákona, ale pouze zakotvuje oznamovací povinnost vlastníka kulturní památky. Orgán státní památkové péče není ani vázán návrhem vlastníka, ale v souladu s § 42 správního řádu, přijme adekvátní opatření, kterým se zabezpečí zachování, ochrana a

⁶⁰ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 50 (§ 9).

⁶¹ § 9 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁶² § 9 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 51 (§ 9).

⁶⁴ DIENSTBIER, F., op. cit., s. 342.

⁶⁵ § 12 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 66-67 (§ 12).

společenské uplatnění kulturních památek. Jedná se o povinnost takového orgánu nezávislou na návrhu vlastníka památky.⁶⁷

Povinnost uvedená v § 12 odst. 2 není spojená s rozhodovací pravomocí OÚORP. Přesto však může posoudit, zda ohlášená činnost nepředstavuje možné ohrožení, poškození nebo uplatnění památky a případně zahájit řízení dle § 11 odst. 2 památkového zákona.⁶⁸

Památkový zákon ve svém § 13 upravuje předkupní právo státu, v důsledku kterého musí vlastník NKP nebo movité kulturní památky v případě zamýšleného prodeje učinit nabídku MK. Výjimku představuje prodej mezi osobami blízkými a spoluvlastníky. Z mimořádně závažných kulturně společenských důvodů může MK uplatnit právo na přednostní koupi, a to přímo či prostřednictvím jím zřízených organizací. Lhůta k přijetí je v případě movité kulturní památky tři měsíce a u nemovité kulturní památky šest měsíců. Jestliže by vlastník svou povinnost učinit nabídku MK nesplnil a vlastnictví převedl na jinou osobu, bylo by takové právní jednání neplatné.⁶⁹

Ustanovení § 13 památkového zákona upravuje jednu z povinností vlastníka kulturní památky. Tato povinnost se však netýká nemovitých kulturních památek, což vyplývá hned z prvního odstavce zmíněného § 13. Poněkud zavádějící je proto znění § 13. odst. 3, kde se uvádí lhůta pro nemovité kulturní památky, avšak i zde je potřeba vycházet z povinných osob dle odstavce 1. Tato povinnost vlastníka se vztahuje pouze na úplatný převod vlastnického práva, tedy převod za protiplnění.⁷⁰

Další povinnost upravuje § 19 památkového zákona, podle kterého jsou vlastníci povinni umožnit osobám pověřeným orgány státní památkové péče vědecký výzkum a případně pořízení dokumentace památky. U movitých kulturních památek v případě důležitého společenského zájmu je vlastník povinen památku přenechat odborné organizaci k dočasnému užívání za účelem vědeckého výzkumu nebo pro výstavní účely.⁷¹

Výše uvedené ustanovení upravuje další dvě povinnosti vlastníka. Povinnost umožnit provedení vědeckého výzkumu a dokumentace se týká kulturních památek movitých i nemovitých. Osoba provádějící výzkum či dokumentaci se musí prokázat osvědčením dle § 34 památkového zákona. Pokud se však bude jednat o kulturní památku, která slouží jako

⁶⁷ Tamtéž, 67.

⁶⁸ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 35-36 (§ 12).

⁶⁹ § 13 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 32 (§ 11).

⁷¹ § 19 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

obydli, je ke vstupu do ní v souladu s čl. 12 Listiny základních práv a svobod nutný souhlas toho, kdo tam bydlí, protože památkový zákon představuje předpis nižší právní síly.⁷²

Druhá povinnost upravená v § 19, povinnost přenechat památku k dočasnému užívání jinému subjektu, se vztahuje pouze k památkám movitým a je závažnějším zásahem do vlastnického práva. Subjektem, kterému se památka předává, může být nejen odborná organizace, ale také např. specializovaná pracoviště v rámci vysokých škol nebo ústavů Akademie věd. Tento subjekt rovněž nese náklady spojené s přenecháním věci.⁷³

Památkový zákon obsahuje řadu institutů a povinností vlastníka kulturní památky, které výrazně vlastníka kulturní památky omezují. Na druhou stranu jsou v zákoně kompenzována řadou ustanovení, která za taková omezení poskytují náhradu. Především v případě obnovy památek je možné poskytnout bezplatnou odbornou pomoc, podklady a informace nebo je možné poskytnout příspěvek na zvýšené náklady a další pomoc ze strany orgánů veřejné správy. Proto lze usuzovat, že prohlášení za kulturní památku není zákonem pojato pouze jako jednostranné omezení vlastnického práva bez náhrady. Podle povahy věci se odvíjí výše a způsob náhrady. Přesto však ochrana kulturních památek je spojena s určitým omezením volné dispozice s vlastním majetkem, a proto jakékoliv státní příspěvky nemohou být chápány jako paušální náhrada za omezení vlastnického práva. Takové příspěvky se poskytují pouze jako příspěvky na skutečné a prokazatelné náklady, které vlastníkovi v důsledku zvláštních nákladů na kulturní památku vznikají.⁷⁴

Na závěr lze uvést, jaké jsou povinnosti vlastníka stavby, což lze vztáhnout i na tuto bakalářskou práci v souvislosti s kulturní památkou, která je stavbou a tedy i v souvislosti se zámekem Starý jako nemovitou kulturní památkou. Vlastník stavby je povinen ji udržovat podle § 3 odst. 4 stavebního zákona po celou dobu její existence, neprodleně ohlásit stavebnímu úřadu závady, které ohrožují životy či zdraví osob nebo zvířat, umožnit kontrolní prohlídku stavby a popř. se jí zúčastnit, uchovávat stavební deník po dobu 10 let od vydání kolaudačního souhlasu, popř. od dokončení stavby a nakonec uchovávat po celou dobu trvání stavby dokumentaci jejího skutečného provedení, rozhodnutí, osvědčení, souhlasy, ověřenou projektovou dokumentaci a jiné důležité doklady týkající se stavby.⁷⁵

Další povinnosti vlastníka souvisejí s opatřeními dle § 10 památkového zákona nebo s obnovou kulturní památky jsou uvedeny v jiných částech práce.

⁷² ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 83 (§ 19).

⁷³ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 141-142 (§ 19).

⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 1994, sp. zn. I. ÚS 35/94.

⁷⁵ § 154 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

2.2. Opatření k záchraně kulturních památky

Autorka pro účely bakalářské práce zahrnuje pod uvedená opatření jednak opatření dle § 10 a § 15 památkového zákona a jednak obnovu kulturních památek dle § 14 památkového zákona a s tím související financování.

2.2.1. Opatření dle § 10 a § 15 památkového zákona

Nástrojem, který zajišťuje prosazování veřejného zájmu na ochranu kulturních památek, jsou tzv. rozhodnutí o opatřeních.⁷⁶ Jestliže tedy vlastník kulturní památky neplní své povinnosti uvedené v § 9 památkového zákona a rozebrané v předchozí kapitole, je možné učinit rozhodnutí o opatřeních, které musí vlastník památky učinit v určené lhůtě. Pravomoc k vydání takového rozhodnutí má OÚORP po vyjádření odborné organizace statní památkové péče a v případě NKP je k tomu zmocněný kraj v přenesené působnosti. Stejná rozhodnutí o opatřeních je možné učinit rovněž na žádost vlastníka kulturní památky.⁷⁷

Rozhodnutí o opatřeních dle § 10 památkového zákona je jedním z možných právních následků porušení povinností vlastníka kulturních památek uvedených v § 9 památkového zákona. Tato rozhodnutí představují nápravná opatření, která odlišujeme od sankcí podle § 35 a § 39 památkového zákona jakožto následků za správní delikty spočívající v porušení povinností dle § 9 památkového zákona. Rozhodnutí o opatřeních primárně plní především nápravnou a ne represivní funkci, a proto není jejich účelem trestat, ale napravit porušení vlastníkových povinností. V úvahu ale může přicházet uložení nápravného opatření podle § 10 vedle sankcí podle § 35 a § 39 památkového zákona, aniž by došlo k porušení zásady *ne bis in idem*.⁷⁸ Na druhou stranu v případě neplnění opatření dle § 10 památkového zákona není naplněna žádná skutková podstata správního deliktu podle památkového zákona.⁷⁹

Vzájemný vztah mezi ustanovením § 10 a § 35 památkového zákona vysvětluje také rozsudek Vrchní soudu v Praze ze dne 16. 9. 1994, sp. zn. 6 A 117/93. Pokud se neplní opatření podle § 10 odst. 1 památkového zákona, jde jen o zvláštní případ správní exekuce, která směřuje k přímému vynucení uloženého plnění v nezbytném rozsahu. Uvedená právní úprava vylučuje vynucovat nesplnění uložené povinnosti podle § 35 odst. 1 památkového zákona. Přesto však nelze vyloučit, že v konkrétním případě budou splněny podmínky jak pro uložení opatření podle § 10 odst. 1 a případně vynucení podle § 15 památkového zákona, tak i pro uložení správní sankce podle § 35 a že tyto podmínkou mohou být splněny současně i v

⁷⁶ JURNÍKOVÁ, J., op. cit., s. 148.

⁷⁷ § 10 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 29 (§10).

⁷⁹ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 54 (§ 10).

časové souslednosti. Stále se však jedná o dvě odlišná řízení s potřebou odlišných skutkových zjištění v důkazním řízení a s odlišnými zákonnými předpoklady pro vydání rozhodnutí.⁸⁰

Nápravné opatření je vydáváno ve správním řízení a z moci úřední bez ohledu na to, jakým způsobem si správní orgán opatří znalosti důvodné k zahájení řízení (může se jednat o návrh památkové inspekce, upozornění jiných orgánů a jiných subjektů nebo na základě stížnosti osob upozorňující na poškození památky). Správní řízení se vede proti vlastníkovi, popř. všem spoluvlastníkům. V řízení je nutné obligatorně provést důkaz vyjádření odborné organizace státní památkové péče, ať již v písemné podobě nebo vyjádřením do protokolu. V odůvodnění rozhodnutí musí být uvedeno, v čem spočívá porušení povinnosti vlastníka, jaký to má vliv na poškození či ohrožení památky a jaká se má zjednat náprava.⁸¹

Náprava nejčastěji spočívá ve stanovení povinnosti provést konkretizované udržovací práce ve stanoveném rozsahu nebo povinnosti zdržet se určitého jednání, které kulturní památku ohrožuje.⁸² Ukládané nápravné opatření musí proto být ve výroku specifikováno a zároveň musí být uložena přiměřená lhůta k provedení opatření. Nápravné opatření může směřovat pouze vůči vlastníkovi kulturní památky, a proto nemůže být uloženo osobě, která památku užívá na základě soukromoprávního vztahu mezi jím a vlastníkem.⁸³

Stejného rozhodnutí může vlastník dosáhnout také na vlastní žádost v návrhovém řízení. V praxi takový postup bude spíše výjimečný, protože jestliže vlastník chce plnit své povinnosti stanovené mu v § 9 odst. 1 památkového zákona, má možnost se neformálně dožádat NPÚ o bezplatnou odbornou pomoc při zajišťování péče o kulturní památky.⁸⁴

Na ustanovení § 10 do určité míry navazuje § 15 památkového zákona nazvaný Opatření k zajištění péče o kulturní památky. Pokud dojde k rozhodnutí o opatření podle § 10 památkového zákona a vlastník památky přesto nápravná opatření neprovede, může orgán státní památkové péče rozhodnout o provedení nezbytných opatření pro zabezpečení kulturní památky na náklad vlastníka této památky.⁸⁵ Jedná se o zvláštní druh správní exekuce v případě nečinnosti vlastníka. Oprávněným orgánem je zde OÚORP a pro NKP je jím KÚ. Na rozdíl od § 10 památkového zákona, který umožňuje uložit vlastníku nápravné opatření, ustanovení § 15 odst. 1 upravuje pouze možnost rozhodnout o výkonu nezbytných opatření. Proto nelze podle tohoto ustanovení zajistit provedení veškerých opatření uložených podle § 10, ale pouze takových opatření, jejichž provedení je nutné, protože na nich je závislé další

⁸⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1994, sp.zn. 6 A 117/93.

⁸¹ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 54-55 (§ 10).

⁸² Tamtéž.

⁸³ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 29 (§ 10).

⁸⁴ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 56 (§ 10).

⁸⁵ § 15 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

zachování kulturní památky. Takovým opatřením může být například oprava střešní krytiny, která zabrání poškození stavby srážkovou vodou.⁸⁶ Jak je uvedeno v následující kapitole, zejména takové opatření by bylo vhodné zvolit v případě chátrající památky zámek Starý.

V případě důležitého společenského zájmu může KÚ z vlastního podnětu či na návrh v případě movité kulturní památky nebo movité NKP uložit jejímu vlastníku, aby památku bezplatně svěřil na nezbytně dlouhou dobu do úschovy odborné organizaci. Výjimečným opatřením k zajištění péče o památky je její vyvlastnění, kterému bude věnována následující kapitola práce.⁸⁷

Ustanovení § 15 odst. 2 památkového zákona upravuje zvláštní postup při ochraně movitých památek v případě důležitého společenského zájmu. K takovému postupu se přistoupí zejména v situaci, kdy se památka nachází v prostorech ohrožující její zachování, její nevhodné užívání či naopak její minimální využití je pro další zachování památky nezbytné. Rozhodnutí KÚ má však vlastníka památky, co nejméně omezit, a proto se má předně uložit povinnost řádně s památkou nakládat a až v krajním případě, kdy vlastník nemá možnost památce poskytnout dostatečnou ochranu, je možné vydat rozhodnutí o uložení památky do úschovy.⁸⁸

Na rozdíl od § 10 a na něj navazující ustanovení § 15 odst. 1, není vydání rozhodnutí KÚ vázáno na neplnění vlastnických povinností podle § 9 nebo jiných ustanovení památkového zákona. Přestože tedy vlastník řádně plní veškeré své povinnosti, může dojít k uložení takového opatření z důvodu důležitého společenského zájmu, který ovšem není zákonem ani prováděcím předpisem blíže specifikován. Ačkoliv záměr zákonodárce není z uvedeného ustanovení zřejmý, jedná se o zřejmě nejvýraznější omezení vlastnického práva bez náhrady. V praxi k aplikaci ustanovení § 15 odst. 2 nedochází příliš často, a proto není k dispozici ani relevantní judikatura.⁸⁹

V situaci bezprostředního ohrožení kulturní památky provede obec nutná opatření k její ochraně. Jestliže se jedná o nemovitou kulturní památku, která je stavbou, stavební úřad nařídí z podnětu obce udržovací práce, nezbytné úpravy nebo neodkladné zabezpečovací práce podle zvláštních předpisů. Zákon rovněž upravuje, vůči komu má stavební úřad informační povinnost.⁹⁰

⁸⁶ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 122 (§ 15).

⁸⁷ § 15 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ ZÍDEK, M., KLUSON, J., op. cit., s. 69-70 (§ 15).

⁸⁹ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 123-124 (§ 15).

⁹⁰ § 15 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě ustanovení § 15 odst. 4 je možné rychle, poměrně neformálně a bezprostředně reagovat na přímé ohrožení památky, podmínkou však je její přímé a bezprostřední ohrožení. Opatření, kterými můžou být jen nutná opatření k ochraně památky, mohou směřovat vůči movité a nemovité památce, specifikována jsou pouze ve vztahu ke stavbám. Pokud nejde o stavbu, nejsou opatření zákonem nijak blíže specifikována. Nejčastěji se bude zřejmě jednat o opatření tzv. faktická (přemístění do klimaticky vyhovujícího prostředí), protože obec zde není zmocněná k vydání správního rozhodnutí.⁹¹

Rovněž jako v případě povinností vlastníka je možné úpravu najít ve stavebním zákoně, jestliže kulturní památka je stavbou. V případě, že stavba není řádně udržována, může stavební úřad nařídit zjednání nápravy s tím, že náklady těchto prací nese vlastník stavby. Tato formulace může vyvolávat otázku, zda nepodporuje chátrání staveb, neboť stavební úřad v tomto případě má možnost a ne povinnost nařídit udržovací práce. Pokud má stavba závažné závady může stavební úřad nařídit nezbytné úpravy dle § 137 stavebního zákona. Nezbytné úpravy přicházejí v úvahy tehdy, pokud stavba nebo zařízení nejsou užívány či postaveny v souladu s příslušnými povoleními stavebního úřadu. Pokud by bylo vše v souladu s podmínkami v povolení stavebního úřadu, je možné takové úpravy nařídit pouze v případě prokazatelného významného ohrožení a za náhradu případně vyvolané újmy.⁹²

Ustanovení § 135 odst. 1 a odst. 2 upravuje odstranění stavby a neodkladné zabezpečovací práce. Stavební úřad nařídí neodkladné odstranění stavby a zabezpečí její odstranění, pokud jsou ohroženy životy osob nebo zvířat tím, že stavba hrozí zřícením. Nutné zabezpečovací práce jsou nařízeny, jestliže stavba svým technickým stavem sice ohrožuje zdraví a životy osob nebo zvířat, ale není nutné ji neodkladně odstranit.⁹³ Ochránce veřejných práv se v souvislosti s nařízením odstranění stavby setkal s odstraněním památkově chráněné stavby bez předchozího souhlasu orgánu státní památkové péče a vyjádření NPÚ. Dle ochránce zde selhaly kontrolní mechanismy, jež měly zabezpečit ochranu a dohled státu nad kulturními památkami dle památkového zákona a odkázal na § 4 odst. 2 stavebního zákona v souvislosti s činností orgánu státní památkové péče jako dotčeného orgánu. Proto mělo být v řízení o neodkladném odstranění stavby jednáno také s orgánem státní památkové péče.⁹⁴

⁹¹ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 72-73 (§ 15).

⁹² HANÁK, Marek. Jak přimět vlastníka kulturní památky, aby ji udržoval v dobrém stavu? *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 7, s. 66.

⁹³ § 135 odst. 1, odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ HANÁK, M., op. cit., s. 67.

2.2.2. Obnova a oprava kulturních památek

U nemovitých památek příčinou ohrožení nebo poškození nejčastěji bývá zanedbání běžné údržby, dlouhá neúdržba způsobená zejména nezájmem vlastníka, nevyužíváním objektu nebo nedostatkem financí. Další příčinou může být živelná pohroma, krádeže či vandalismus. U movitých památek příčinou ohrožení může být nezákonný prodej a vývoz bez souhlasu MK. Pro movitou památku může ohrožením být také nepříznivý vliv prostředí, nedostatečná péče nebo nevhodné uložení, např. uložení v nevětraných prostorách s velkou vlhkostí.⁹⁵

Významným nástrojem pro zachování kulturní památky je jejich obnova podle § 14 a následující památkového zákona. Za obnovu památkový zákon považuje údržbu, tzn. práce, kterými se zabezpečuje dobrý stavební stav tak, aby nedocházelo ke znehodnocení stavby a co nejvíce se prodloužila její užitelnost. Dále sem zařazujeme opravu, tedy odstranění následků poškození památky nebo účinků opotřebení. Obnova může mít také podobu rekonstrukce jako zásahů do památky měnící její technické parametry nebo její funkce či účel a restaurování. Také modernizace budovy při nezměnění její funkce, přístavba a zástavba lze označit za obnovu památky.⁹⁶

Při provádění obnovy památky musí vlastník dodržet určitý postup. Zprvu je možné požádat památkáře z NPÚ a bezplatnou konzultaci. Bez takové konzultace je možné, že vlastník investuje energii a čas do záměru, který by nemusel být schválen. Dále je třeba podat žádost o vydání závazného stanoviska na OÚORP (úřady často mívají formuláře na podání takové žádosti) a žádost podložit správnými přílohami. OÚORP si následně u NPÚ vyžádá písemné vyjádření k navrhovaným úpravám. Pro přípravu odborného písemného vyjádření potřebuje památkář z NPÚ zhlédnout památku, pořídit fotodokumentaci a přesně znát záměr vlastníka. Na vypracování odborného vyjádření má obvykle památkář z NPÚ lhůtu 20 dní, ve složitějších případech může být lhůta prodloužena. Úřad po předložení odborného vyjádření vydá buď souhlasné stanovisko, pokud je třeba, aby některé kroky učinil také stavební úřad, nebo pravomocné rozhodnutí. Po zahájení prací je dobré informovat památkáře z NPÚ i z OÚORP, neboť budou dohlížet na to, že jsou práce prováděny v souladu s vydanými dokumenty. V případě postupu v rozporu se schválenou dokumentací či podmínkami

⁹⁵ ČERNÁ, Alena, NĚMEČKOVÁ, Hana, SEDLÁKOVÁ, Dagmar. *Metodické materiály pro výuku památkové péče*. Praha: IDEA servis, 2001, s. 45-46.

⁹⁶ STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Příručka pro vlastníky kulturních památek a nemovitostí v památkově chráněných územích Středočeského kraje* [online]. propamatky.info., 2017 [cit. 2. listopadu 2017]. Dostupné na <http://www.propamatky.info/dokumenty/zprav_4043_prirucka-pro-vlastniky-kulturnich-pamatek-a-nemovitosti-v-pamatkove-chronenych-uzemich-stredoceskeho-kraje.pdf>.

stanovenými v závazném stanovisku nebo ve stavebním povolení hrozí pokuta až do výše 2 miliony korun nebo povinnost práce předělávat.⁹⁷

K obnově kulturních památek se vážou některé základní metodické požadavky na ochranu a obnovu zejména stavebních památek, které vycházejí z objektivní hodnoty stavby a z jejich specifických vlastností. Jedná se především o následující zásady: zásada šetrnosti v přístupu k dochované historické substanci, zásada respektování vývojové vrstevnatosti díla, zásada celistvé interpretace stavebního díla, zásada věrohodnosti ztvárnění a kontextuálního přístupu.⁹⁸

V průběhu obnovy stavební památky je nutná spolupráce mnoha subjektů, od vlastníka, archeologa, architekta, stavebníka až po úředníka státní správy na úseku územního plánování, životního prostředí a památkové péče a řady dalších osob v závislosti na konkrétní nemovitosti a jejím stavu. Před jakýmkoliv zásahem do kulturní památky je nutné provést podrobnou přípravu a nachystat si veškerou dokumentaci (fotografická dokumentace, mykologické průzkumy, materiálové rozbory, výběr materiálů pro obnovu a další).⁹⁹

Při konzervaci nebo obnově stavební památky je nutné poté dodržovat základní pravidla. Zejména je nutné používat takové technologie, postupy a materiály, které odpovídají na stavbě dříve použitým prostředkům. Veškeré provedené zásahy je nutné dokumentovat, neboť je nutné usnadnit další opravy a údržby. Památka by měla být vystavena jen takovým zásahům, které způsobí minimální ztrátu původní substance. Při obnově je možné, že v důsledku nových zpráv o památce dojde ke změně koncepce s čímž je potřeba počítat. Budoucí provoz památky by následně měl co nejvíce odpovídat jejímu původnímu využití a až poté přistoupit k jinému adekvátnímu využití. Neméně důležitým pravidlem je také kvalita lidských zdrojů a materiálů. Objevit se mohou i další pravidla a to především v závislosti na osobě investora a finančních možnostech. Obecně platným však zůstává zásada závislost udržitelnosti stavu památky na jejím využití.¹⁰⁰

⁹⁷ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Podrobný průvodce krok za krokem* [online]. npu.cz., [cit. 2. listopadu 2017]. Dostupné na < <https://www.npu.cz/cs/opravujete-pamatku/jak-postupovat/podrobny-pruvodce>>.

⁹⁸ HOLEČEK, Josef, GIRSA, Václav. *Projektování obnovy stavebních památek*. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2008, s. 25.

⁹⁹ PEK, Tomáš. *Stavební památky – specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby, provozu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 129-130.

¹⁰⁰ Tamtéž s. 130-131.

2.2.3. Financování oprav a další finanční úlevy, příspěvky a dotace

Finanční příspěvky na ochranu kulturních památek mohou pocházet jak z veřejných tak soukromých rozpočtů v podobě nejrůznějších darů či sponzoringu.¹⁰¹ Samotný památkový zákon ve svém ustanovení § 16 upravuje příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky. Pouze vlastník movité či nemovité kulturní památky má právo na takový příspěvek, jež je poskytován z veřejných zdrojů. Příspěvek poskytuje obec nebo kraj z vlastního rozpočtu na základě právního titulu, kterým může být například správní rozhodnutí nebo smlouva s vlastníkem.¹⁰²

Podle § 16 odst. 1 lze příspěvek poskytnout ve zvlášť odůvodněném případě na zvýšené náklady, které jsou spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky za účelem účinnějšího společenského uplatnění kulturní památky. Druhým případem poskytování příspěvku je situace, kdy vlastník z vlastních prostředků nemůže uhradit náklady spojené se zachováním či obnovou památky.¹⁰³ S poskytováním příspěvku souvisí další ustanovení, viz § 12 odst. 1, odst. 2, § 14 a § 15 památkového zákona.

Příspěvek však může být poskytnut také MK ze státního rozpočtu, a to v případě mimořádného společenského zájmu.¹⁰⁴ Může se jednat o zcela ojedinělou kulturní památku na našem území nebo o památku v havarijním stavu nezaviněném jejím vlastníkem. V současnosti má MK 6 specializovaných programů na obnovu kulturních památek, 1 program na podporu památek UNESCO, 1 program na podporu kulturních aktivit v oblasti památkové péče a 1 program na podporu záchranných archeologických výzkumů.¹⁰⁵

K obnově památek je možné vztáhnout například program záchrany architektonického dědictví, v rámci kterého jsou poskytovány příspěvky na obnovu kulturních památek, které jsou nejcennější součástí architektonického dědictví. Příspěvek může být poskytnut především na práce směřující k záchraně kulturní památky nebo k záchraně těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky. Nebo tzv. havarijní program, ze kterého jsou poskytovány příspěvky na zajištění nejnutnějších oprav nemovitých kulturních památek, zejména na odstranění havarijního stavu střech a nosných konstrukcí staveb, jež jsou kulturními památkami.¹⁰⁶ Při zpracování žádostí do některého z podpůrných programů MK poskytují

¹⁰¹ JURNÍKOVÁ, J., op. cit., s. 152.

¹⁰² ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 74-75 (§ 16).

¹⁰³ § 16 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Dotacíní programy Ministerstva kultury a jejich vyhodnocení* [online]. mkr.cz., [cit. 8. listopadu 2017]. Dostupné na <<https://www.mkr.cz/dotacni-programy-ministerstva-kultury-a-jejich-vyhodnoceni-267.html>>.

¹⁰⁶ Tamtéž.

vlastníkům bezplatně poradenské a informační služby a odbornou pomoc územní odborná pracoviště NPÚ v jednotlivých krajích a také odbor památkové péče MK.¹⁰⁷

V případě obnovy kulturní památky je nutné celkovou výši nákladů sledovat již od počátku záměru obnovy a návrhu řešení. A po dobu obnovy dodržovat zásady optimalizace celkových nákladů. Náklady na obnovu a rekonstrukci nebo regeneraci kulturních památek mají být v souladu s cílem, pro který jsou vynakládány, prostředky na obnovu musí odpovídat historické hodnotě objektu a náklady mají vycházet z možností stavebníka a mají odpovídat jeho představě o návratnosti vynaložených prostředků.¹⁰⁸

Výše byly uvedeny přímé finanční zdroje, které může vlastník kulturní památky získat. Vedle toho může vlastník obdržet také nepřímou finanční pomoc v podobě daňových zvýhodnění nebo bezplatné právní pomoci od NPÚ především v podobě informací, podkladů z výzkumů a dokumentace památky.¹⁰⁹

¹⁰⁷ BELZOVÁ, Alena. Poskytování finančního příspěvku ze státního rozpočtu na obnovu kulturních památek. *Stavitel*, 2003, roč. 11, č. 7, s. 18.

¹⁰⁸ VOJTOVÁ, Lea. *Ochrana a regenerace kulturních hodnot v území*. 1 vyd. Brno: MU-ESF, 2006, s. 176-178.

¹⁰⁹ JURNÍKOVÁ, J., op. cit., s. 153.

3. Vyvlastnění kulturních památek a situace zámku Starý

Vyvlastnění nemovité kulturní památky a omezení dispozičního práva vlastníka k movité kulturní památce řadíme mezi opatření, ke kterým se přistupuje až v nejkrajnějších případech, když se orgánům státní památkové péče nepodaří dohodnout s vlastníkem památky a zajistit tak náležitou péči o ní.¹¹⁰

3.1. Právní úprava vyvlastnění

Východisko právní úpravy nalezneme v čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné jen ve veřejném zájmu, na základě zákona a za náhradu. K vyvlastnění je možné přistoupit pouze tehdy, nelze-li jeho účelu dosáhnout jinak. Vyvlastnění má stanovený zákonný proces a je možné pouze na základě konkrétního důvodu a za přiměřenou nebo spravedlivou náhradu. Důvody stanoví zákon a obsah a rozsah vyvlastnění musí být přiměřené účelu, pro který se vyvlastňuje.¹¹¹

Stěžejním zákonem pro úpravu vyvlastnění je zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (dále jen „zákon o vyvlastnění“). Tento zákon podrobně upravuje podmínky vyvlastnění a mimo jiné uvádí, že účel vyvlastnění stanovuje zvláštní zákon a veřejný zájem na dosažení tohoto účelu musí převážet nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného. Vyvlastnění však není možné, pokud lze práva k pozemku nebo stavbě potřebná pro uskutečnění účelu vyvlastnění získat dohodou nebo jiným způsobem. Vyvlastnění se ale provádí pouze v takovém rozsahu, který je nezbytný k dosažení účelu vyvlastnění stanoveného zvláštním zákonem.¹¹²

Zvláštních zákonů určující účel vyvlastnění je několik. K ochraně kulturního a přírodního bohatství lze vztáhnout § 170 stavebního zákona, který vymezuje účely vyvlastnění práv k pozemkům a stavbám. Konkrétně lze tato práva omezit, pokud se jedná o veřejně prospěšné opatření, a to za účelem snižování ohrožení v území povodněmi a jinými přírodními katastrofami; zvyšování retenčních schopností území; založení prvků územního systému ekologické stability a ochranu archeologického dědictví nebo za účelem asanace

¹¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu o státní památkové péči ze dne 10. 12. 1985.

¹¹¹ KAVĚNA, Martin. *Vyvlastnění kulturních, architektonických a jiných památek z pohledu mezinárodního práva, unijního práva a vnitrostátního práva vybraných sousedních států a ČR* [online]. psp.cz, leden 2014 [cit. 13. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/doc/00/09/73/00097314.pdf>>.

¹¹² § 3 a § 4 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

území.¹¹³ Dalším zvláštním zákonem je zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, který ve svém § 60 odst. 1 uvádí: „*Vyvlastnit nemovitost či práva k ní za účelem ochrany přírody a krajiny lze v případech stanovených zvláštním předpisem.*“

Nakonec je zvláštním zákonem také památkový zákon, který možnost vyvlastnění upravuje ve svém § 15 odst. 3, jedná se tedy o další z opatření k zajištění péče o kulturní památky. Vyvlastnění se může týkat pouze nemovité nestátní kulturní památky v případě, že její vlastník trvale zanedbává své povinnosti a ohrožuje tak její zachování, nebo pokud ji užívá v rozporu s jejím kulturně politickým významem, památkovou hodnotou a jejím technickým stavem. Jestliže nedojde k uzavření dohody s vlastníkem o jejím prodeji státu, lze výjimečně ve společenském zájmu kulturní památku na návrh OÚORP vyvlastnit. K vyvlastnění je třeba rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu. V případě vyvlastnění nemovité NKP se vyvlastňovací řízení zahajuje na návrh KÚ.¹¹⁴

Úprava vyvlastnění v památkovém zákoně reaguje na ohrožení nemovitých kulturních památek a představuje nejintenzivnější zásah do vlastnického práva. Předmětem vyvlastňovacího řízení může být pouze samotná kulturní památka, která není ve vlastnictví státu. Další podmínkou vyvlastnění je trvalé zanedbání povinností vlastníka kulturní památky, které ohrožuje její zachování. Zároveň s vlastníkem památky nebyla uzavřena dohoda o prodeji památky státu, ovšem není v současnosti úplně zřejmé, kdo by měl jménem státu toto zmocnění využít a učinit nabídku dohody, viz níže.¹¹⁵

Institut vyvlastnění není příliš efektivním nástrojem k zajištění péče o ohrožené kulturní památky, protože údělem státu není v současné době nabývat systémově kulturní památky, o které není vlastníkem řádně pečováno.¹¹⁶ Obdobně se k tomu v rozhovoru pro Český rozhlas vyjádřil také Stanislav Křeček, podle kterého je prvotní nařízení oprav památky a až poté její vyvlastnění. Podotýká, že by se stát měl, podobně jako v jiných případech, kdy nařizuje opravy ve veřejném zájmu, postarat i v případech, kdy vlastník tuto povinnost nesplní. Stát tak učiní na vlastníkovy náklady a popř. na vzniklý dluh lze památku vyvlastnit.¹¹⁷

¹¹³ § 170 odst. 1 písm. b), písm. d) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

¹¹⁴ § 15 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., op. cit., s. 71 (§ 15).

¹¹⁶ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 125 (§ 15).

¹¹⁷ KROC, Vladimír, KOPP, Milan. *Chátrající památky by stát měl zachránit i za cenu vyvlastnění, míní zástupce ombudsmanky* [online]. irozhlas.cz, 21. srpna 2014 [cit. 14. listopadu 2017]. Dostupné na <<https://www.irozhlas.cz/node/5946421>>.

3.2. Proces vyvlastnění

Druhá část kapitoly kulturních památek se bude zabývat samotným procesem vyvlastnění. Vyvlastňovacím řízení se rozumí řízení o odnětí nebo omezení vlastnického práva či práva odpovídajícího věcnému břemeni k pozemku nebo stavbě. Kromě odnětí nebo omezení práv se v tomto řízení rozhoduje rovněž o poskytnutí náhrady.¹¹⁸

Jak již bylo výše uvedeno, podmínkou pro vyvlastnění je, že nedošlo k uzavření dohody s vlastníkem. Z § 29 odst. 2 písm. d) památkového zákona lze usuzovat, že podání návrhu na odkoupení památky je příslušný OÚORP a v případě NKP bude příslušným KÚ, viz § 29 odst. 2 písm. a) památkového zákona. Jedná se sice o výkon přenesené působnosti, avšak nabývá se ve prospěch státu a je potřeba řešit také zdroje financí pro odkoupení památky, proto je zřejmě potřeba návrh dohody na odkoupení konzultovat s MK.¹¹⁹

Více k postupu ve vyvlastňovacím řízení v památkovém zákoně uvedeno není, a proto je třeba postupovat podle zákona o vyvlastnění a popř. také podle správního řádu. Postup ve vyvlastňovacím řízení lze shrnout do 13 kroků. Zaprvé musí být doručena věcně a místně příslušnému vyvlastňovacímu úřadu žádost vyvlastnítele, která musí obsahovat náležitosti podle § 45 a § 37 správního řádu, § 18 zákona o vyvlastnění a povinné přílohy.¹²⁰

Následně jsou v souladu s § 19 zákona o vyvlastnění o řízení vyrozuměni účastníci a také katastrální úřad s tím, že vyvlastňovaný je od této chvíle omezen v dispozici s kulturní památkou.¹²¹ V další fázi jsou ustanoveny potřebné osoby, jednat se může například o opatrovníka účastníka řízení dle § 17 odst. 4 a znalce podle § 20 zákona o vyvlastnění a § 56 správního řádu. Znalec se ustanovuje z úřední povinnosti vyvlastňovacím úřadem, pokud nebyl znalecký posudek k určení náhrady vyhotoven na žádost vyvlastňovaného nebo vyvlastnítele.¹²² Znalecký posudek slouží zejména k určení náhrady podle § 10 zákona o vyvlastnění. Náhrada náleží ve výši obvyklé ceny pozemku či stavby v případě odnětí vlastnického práva nebo ve výši ceny práva odpovídajícího věcnému břemeni v případě omezení práv. Poskytnuty mohou být i další náhrady.¹²³ Náhrada vždy však musí vyrovnat majetkovou újmu vzniklou vyvlastňovanému, musí být spravedlivá, přiměřená a při jejím

¹¹⁸ AMBRUSOVÁ, Eva, ŠROMOVÁ, Eva. *Vyvlastňovací řízení od A do Z*. 1. vyd. Jihlava: ANAG, 2009, s. 79-80.

¹¹⁹ VARHANÍK, J., MALÝ, S., op. cit., s. 124 (§ 15).

¹²⁰ AMBRUSOVÁ, E., ŠROMOVÁ, E., op. cit., s. 50-52

¹²¹ § 19 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

¹²² AMBRUSOVÁ, E., ŠROMOVÁ, E., op. cit., s. 53-58.

¹²³ § 10 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

určení se zvažují veškeré okolnosti, které mají na cenu vliv, vyjma osobních poměrů či zvláštní oblíby.¹²⁴

V řízení obligatorně probíhá ústní jednání, nahlížení do spisu a s tím spojené případné vyjádření se k podkladům rozhodnutí. Jestliže nedošlo k přerušení nebo zastavení řízení, je vydáno některé z následujících rozhodnutí. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti vyvlastnítele, pokud není splněno prokázání splnění podmínek pro vyvlastnítelem navrhované vyvlastnění. Jestliže však úřad dospěje k závěru, že podmínky pro vyvlastnění jsou splněny, je vydáno rozhodnutí o vyvlastnění. Ve výrocích rozhodnutí úřad uvede své rozhodnutí o zrušení, omezení nebo odnětí práv, o právech, která vyvlastněním nezanikají, o náhradě a případné náhradě pro nájemce nebo oprávněné osoby z věcného břemene, o lhůtě pro zaplacení náhrady a další.¹²⁵

Proti vydanému rozhodnutí je možné podat odvolání, jež má odkladné účinky. Odvolací orgán může rozhodnutí zrušit, potvrdit či změnit. Jestliže je nakonec věc projednávána v občanském soudním řízení, je příslušným soudem krajský soud. Žalobu je nutné podat ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu a k jejímu podání je oprávněn ten, kdo tvrdí, že byl dotčen na svých právech rozhodnutím správního orgánu.¹²⁶

Přestože bylo vydáno rozhodnutí o vyvlastnění, může dojít k jeho zrušení. Zprv je zrušení možné, jestliže vyvlastnitel nezaplatil vyvlastňovanému náhradu za vyvlastnění do uplynutí 30 dnů ode dne uplynutí určené lhůty. Zadruhé je zrušení možné, pokud vyvlastnitel nezahájil uskutečňování účelu vyvlastnění ve lhůtě určené. Rozhodnutí může být také zrušeno, bylo-li ještě před uplynutím této lhůty zrušeno nebo pozbylo-li platnosti územní rozhodnutí určující využití pozemku nebo stavby pro daný účel, vyvlastňovací úřad na žádost vyvlastňovaného rozhodne, že provedené vyvlastnění se zrušuje.¹²⁷

3.3. Zámek Starý

Poslední část práce se bude zabývat zámek Starý v Neznašově. Autorka práce pro účely této kapitoly navštívila NPÚ v Českých Budějovicích, z jehož materiálů a internetových stránek čerpala.

¹²⁴ JANDERKA, Karel. *Zákon o vyvlastnění, poznámkové vydání*. PRAHA: Linde Praha, 2009, s. 25.

¹²⁵ AMBRUSOVÁ, E., ŠROMOVÁ, E., op. cit., s. 61 – 67.

¹²⁶ Tamtéž s. 72-73.

¹²⁷ § 26 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

Zámek Starý, který se nachází v Jihočeském kraji v obci Všemyslice, část Neznašov, je kulturní památkou od roku 1958. Nejstarší zmínka o Neznašovu pochází již z r. 1407, kdy je uveden v seznamu vsí povinných platem knězi ve Slaveticích. Samostatný statek se dvorem a tvrzí zde vznikl pravděpodobně po r. 1540.¹²⁸ Více než sto let patřil rodině Kořenských, ta však předlužený statek v roce 1622 prodala. Statek měnil neustále majitele a v nakonec jej až do 20. století vlastnila rodina Berchtoldů. Od roku 1941 až do roku 1991 sloužil zámek vojenským účelům a v současnosti je ve vlastnictví soukromé fyzické osoby.¹²⁹

Zámek je památkově hodnotný, neboť je dokladem přeměny rytířské tvrze na barokní zámek představovaný v klasicismu za Berchtoldů. Zůstala zachována blokový tvar staršího sídla a také část středověkého rytířského sídla s dochovanou černou kuchyně s dymníkem. Cenné jsou i klenby v objektu z období renesance a baroka, lunetová okna v přízemní chodbě a oba sklepy. Zachovalá vnitřní konstrukce zámku umožňuje poznání chodu objektu a životního stylu šlechty. Důležité jsou i další historické konstrukce, které naznačují stavební přeměnu původní statku na zámek, např. vřetenové schodiště z přízemí do patra. Ojedinelými a o to však cennější detaily historické stavby jsou cihelné a parketové podlahy v některých místnostech a dochovaná dveřní křídla s kováním a zárubněmi. Součástí je také špýchar, který patřil k hospodářskému zámku s těžištěm v protilehlém dvoře, který však k zámku nepatří a není památkově chráněn. Jinak se památková ochrana se vztahuje na celý areál zámku. V 80. letech 20. století byla opravena fasáda a pořízena nová střešní krytina.¹³⁰

3.3.1. Současná situace

Jak již bylo uvedeno výše, budova zámku sloužila do devadesátých let k vojenským účelům, ale v současnosti je zámek ve vlastnictví fyzické osoby, je dlouhodobě opuštěn a nevyužíván. Z dokumentů NPÚ vyplývá, že dlouhodobým neudržováním a vandalismem je silně poznamenán technický stav zámku. V důsledku částečně chybějící krytiny docházelo k zatékání vody do budov a došlo k závažnému statistickému porušení nosných konstrukcí. K největším škodám došlo v prvním patře zámku, neboť zde došlo ke zřícení části stropu v sále na jižním nároží a v chodbě v severovýchodním křídle.¹³¹

¹²⁸ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Zámek Starý* [online]. npu.cz., [cit. 19. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://pamatkovykatalog.cz/?element=699434&sequence=8&mode=fulltext&keywords=Nezna%C5%A1ov&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>>.

¹²⁹ ÚLOVEC, Jiří. *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech, 2. díl, N-Ž*. Praha: LIBRI, 2005, s. 67-70.

¹³⁰ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Zámek Starý* [online]. npu.cz., [cit. 19. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://pamatkovykatalog.cz/?element=699434&sequence=8&mode=fulltext&keywords=Nezna%C5%A1ov&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>>.

¹³¹ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Neznašov (ČB) – areál zámku, č. ÚSKP 3-555*. České Budějovice, s. 9-10.

Voda způsobila škodu také v zámecké kapli. Zde byla poškozena konstrukce klenby i nástěnné malby. Výrazně poničena je také vnější a vnitřní omítka, jež jsou poškozeny zatékáním vody, ale také nápisy vandalů. V budově zámku jsou vytrhané podlahové parkety. Poškozena je také budova špýcharu a oplocení, kde dochází k rozpadání cihelného zdiva.¹³²

Zámek si získal i pozornost médií. Starostka obce si stěžovala, že zámek nejenže kazí vzhled návsi obce, ale také je pro obyvatele nebezpečný. Zámek a zámecký park chátrají, jsou nezabezpečené a přerostlé stromy z parku mohou kdykoli spadnout. Starostka se rovněž obává, že kvůli chybějícímu zabezpečení a padajícím taškám ze střechy nebo rozpadajícímu se zdivu může dojít k úrazu obyvatel. Ve špatném stavu je rovněž zámecký park, kde dříve rostly cenné stromy, avšak dnes je zarostlý a vysoké stromy ohrožují okolí. Takové obavy jsou důvodné, protože již došlo k poškození telefonního vedení spadlou větví.¹³³

Majitelka správu zámku svěřila svému otci. Ten na nabídku obce na odkoupení zámku reagoval odmítavě, resp. požadoval za zámek 50 miliónu Kč.¹³⁴

3.3.2. Navrhovaná opatření

Z výše uvedeného je zřejmé, že zámek vyžaduje značné opravy. Protože se jedná o stavbu, která je kulturní památkou, je třeba zvolit postup v souladu s památkovým zákonem. Z popisu současného stavu zámku vyplývá, že vlastník kulturní památky porušuje své povinnosti dle § 9 památkového zákona, a proto by bylo vhodné postupovat podle § 10 a případně podle § 15 památkového zákona.

Autorka se proto domnívá, že by nyní měl obecní úřad města Týn nad Vltavou (jako obec s rozšířenou působností) vydat rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník učinit a určit mu lhůtu. Zde by se mohlo jednat především o opravu střešní krytiny, zdiva a úpravu přilehlého parku, aby se zabránilo dalšímu chátrání zámku a také nebezpečí nehody. Pokud by stanovená opatření nebyla provedena lze přistoupit k aplikaci § 15 odst. 1 památkového zákona a tentýž obecní úřad by mohl nařídit provedení nezbytných opatření na náklad vlastníka. Uvažovat by bylo možné také o postupu dle § 15 odst. 4 v závislosti na posouzení, zda je kulturní památka bezprostředně ohrožena. V takovém případě by na základě podnětu stavební úřad mohl nařídit udržovací práce či nezbytné opravy podle stavebního zákona.

¹³² Tamtéž.

¹³³ ZÁHRADNÍKOVÁ, Andrea. *Chátrající zámek straší neznašovské* [online]. ceskobudejovicky.denik.cz, 31. Října 2011 [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné na <http://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/chatrajici-zamek-strasi-neznasovske20111031.html>.

¹³⁴ KÁNDLOVÁ, Lucie. *Zámek v Neznašově nazývali malou Hlubokou, teď je z něj ruina* [online]. cestovani.idnes.cz, 8. prosince 2011 [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné na <https://cestovani.idnes.cz/zamek-v-neznasove-nazyvali-malou-hlubokou-ted-je-z-nej-ruina-pls-/po-cesku.aspx?c=A111208_120758_budejovice-zpravy_pp>.

Autorka kontaktovala obec Týn nad Vltavou s dotazem, zda se v současnosti řeší situace zámku v Neznašově. Odpověď byla záporná s tím, že obec o současném stavu nemá bližší informace. Proto lze předpokládat, že výše popsaný postup zatím nebyl zvolen.

Jedním z možných řešení je také vyvlastnění památky. Ovšem k takovému opatření se má přistoupit pouze výjimečně a nelze se domnívat, že by nyní bylo vhodné, aby zámek nabyt stát do svého vlastnictví. Autorka nevidí vyvlastnění jako vhodné opatření, neboť lze předpokládat, že náklady na opravu by dosáhly vysoké částky, ale také se domnívá, že zámek by dobře posloužil ke komerčním účelům.

Při psaní práce narazila autorka na inzerát na stránkách společnosti CHATEAU.CZ.s.r.o., která nabízí zámek k prodeji za 6,5 miliónu Kč. U inzerátu je uvedeno, že v rámci obnovy bylo zahájeno jednání s NPÚ a letos bylo zažádáno o zařazení památky do havarijního programu MK, o kterém bylo psáno ve druhé kapitole. Společnost dále upozorňuje, jaké další dotace by bylo možné čerpat (program na obnovu kulturního dědictví MK) a dále, že byla zahájena příprava na aktualizace dendrologického průzkumu pro případné podání grantu na záchranu chráněné zeleně v zámeckém parku z programu AOPK.¹³⁵

Lze se proto domnívat, že současná majitelka zámku se rozhodla k jeho prodeji prostřednictvím společnosti, která se tímto zabývá. Rovněž se zdá, že se připravuje obnova zámku i parku a lze tak doufat, že v případě, že dojde k postupné obnově zámku a tím k záchraně kulturní památky.

Zámek se nachází v Jihočeském kraji, a proto by bylo možné čerpat příspěvky na obnovu i z dotačních programů kraje. Konkrétně na obnovu této památky lze použít dotace z dotačního programu Jihočeského kraje Kulturní dědictví, opatření č. IV: Předprojektová příprava obnovy kulturních památek a opatření č. V: Nemovitě kulturní památky.¹³⁶

Na závěr práce a této kapitoly je přidáno srovnání s jinou kulturní památkou nacházející se také u města Týn nad Vltavou. Zámek Mitrowicz je stejně jako zámek Starý památkově chráněn od roku 1958 a také se nacházel ve velmi špatném stavu. Zámek a přilehlé budovy za minulého režimu využívalo JZD a velké škody způsobily povodně v roce 2002, kdy zde stála po několik dní voda ve výšce tři a půl metru. Od roku 2008 zámek vlastní společnost Mitrowicz, a.s., která areál zámku na vlastní náklady postupně obnovuje. V roce 2016 se zámek otevřel veřejnosti. Na zámku je zpřístupněna jedna prohlídková trasa, v kapli

¹³⁵ CHATEAU.CZ.S.R.O. *Zámek Neznašov* [online]. chateau.cz., [cit. 21. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.chateau.cz/cz/chateau/zamek-neznasov-prodej/>>.

¹³⁶ JIHOČESKÝ KRAJ. *Schválené dotace (granty a příspěvky)* [online]. kraj-jihocesky.cz, [cit. 26. listopadu 2017]. Dostupné na <http://www.kraj-jihocesky.cz/1450/schvalene_dotace_granty_a_prispevky_od_11_2007.htm>.

se konají svatební obřady, je možné se zde ubytovat a probíhá zde řada kulturních akcí. Je nutné však podotknout, že dotace od Jihočeského kraje a MK jsou minimální.¹³⁷

Na uvedeném příkladu zámku Mitrowicz lze vidět, že i chátrající kulturní památku lze zachránit a najít pro ni vhodné využití. Situace zámku Starý a dalších památek, které jsou zařazené na Seznam ohrožených památek NPÚ, ukazuje, že opatření k zajištění péče o kulturní památky v památkovém zákoně nejsou využívána efektivně a mělo by se uvažovat o změně.

¹³⁷ KUBÁT, Petr. *Koloděje na Českobudějovicku mají nový turistický hit. Zámeček Mitrowicz* [online]. budejovice.idnes.cz, 16. dubna 2016 [cit. 26. listopadu 2017]. Dostupné na < https://budejovice.idnes.cz/novy-turisticky-hit-zamecek-mitrowicz-d92-/budejovice-zpravy.aspx?c=A160409_2238152_budejovice-zpravy_mrl>.

Závěr

V ČR existuje poměrně podrobná regulace ochrany kulturních památek a péče o ně. Jestliže totiž chceme kulturní hodnoty předat dalším generacím, je potřeba o ně řádně pečovat a provádět nutné opravy. Přesto však existuje několik stovek památek, jež jsou zařazeny na Seznam ohrožených kulturních památek NPÚ. Autorka se proto rozhodla na některé prvky ochrany kulturních památek zaměřit ve své bakalářské práci.

V platné právní úpravě existuje množství nástrojů k ochraně kulturních památek. Pouze samotné nástroje nestačí k zabezpečení kulturních památek, ale je třeba, aby i jejich vlastníci plnili své zákonné povinnosti. Porušení a neplnění povinností ze strany vlastníků může mít neblahý vliv na stav kulturní památky, a proto zákon rozeznává opatření, která je možné vlastníkům uložit a popř. je provádět na jejich náklady. Zvláštní situace je v případě kulturních památek, které jsou stavbou, kde je třeba postupovat rovněž také podle stavebního zákona. Pokud je třeba obnovit kulturní památku, musí vlastník respektovat zákonný postup, na druhou stranu může využít některé finanční zvýhodnění nebo možnost dotací a příspěvků.

Památkový zákon zná také možnost vyvlastnění nemovité kulturní památky. K tomu lze však přistoupit pouze ve výjimečných případech, protože jak bylo výše uvedeno, není v možnostech státu, aby systematicky nabýval kulturní památky. Je třeba zvážit, že péče o kulturní památky je velice nákladná a plyne z ní řada závazků.

Popsaná opatření a možnosti, kterými je možné přispět k záchraně kulturní památky, byla aplikovaná na kulturní památku zámek Starý v Neznašově. Zámek je dlouhodobě opuštěný a potřebuje značné opravy. Zámek má významnou kulturní hodnotu a zároveň je zde nebezpečí, že dojde k zranění osob, neboť je volně přístupný, a k padání stromů. Proto je zde jistě veřejný zájem na jeho záchraně. Vhodné by bylo, aby obecní úřad obce s rozšířenou působností učinil rozhodnutí o opatřeních podle § 10 a § 15 památkového zákona. V současnosti ovšem situace vypadá tak, že majitelka zámku má zájem na jeho prodeji a zároveň usiluje o získání prostředků na obnovu kulturní památky.

Cílem práce bylo objasnit opatření, jež slouží k záchraně kulturních památek včetně jejich obnovy a zmapovat situaci zámku Starý.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- AMBRUSOVÁ, Eva, ŠROMOVÁ, Eva. *Vyvlastňovací řízení od A do Z*. 1. vyd. Jihlava: ANAG, 2009. 231 s.
- ČERNÁ, Alena, NĚMEČKOVÁ, Hana, SEDLÁKOVÁ, Dagmar. *Metodické materiály pro výuku památkové péče*. Praha: IDEA servis, 2001. 55 s.
- HOLEČEK, Josef, GIRSA, Václav. *Projektování obnovy stavebních památek*. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2008. 114 s.
- JANDERKA, Karel. *Zákon o vyvlastnění, poznámkové vydání*. PRAHA: Linde Praha, 2009. 149 s.
- JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo zvláštní část*. 6. doplněné vyd. Brno: MU, 2009. 397 s.
- PEK, Tomáš. *Stavební památky – specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby, provozu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 216 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. 494 s.
- ÚLOVEC, Jiří. *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech*, 2. díl, N-Ž. Praha: LIBRI, 2005. 761 s.
- VINTER, Vlastimil. *Stručný slovník památkové péče*. Ústní nad Labem: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1983. 127 s.
- VOJTOVÁ, Lea. *Ochrana a regenerace kulturních hodnot v území*. 1. vyd. Brno: MU-ESF, 2006. 206 s.

Komentáře

- VARHANÍK, Jiří, MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 1161 s.
- ZÍDEK, Martin, KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. Praha: ARCH, 2005, s. 248.

Odborné články

- BELZOVÁ, Alena. Poskytování finančního příspěvku ze státního rozpočtu na obnovu kulturních památek. *Stavitel*, 2003, roč. 11, č. 7, s. 18-19.

HANÁK, Marek. Jak přimět vlastníka kulturní památky, aby ji udržoval v dobrém stavu? *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 7, s. 64-66.

Právní předpisy

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 66/1988 Sb. ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Internetové stránky

GROMNICA, Adam. *Ochrana potenciálních kulturních památek před jejich pravomocným prohlášením za kulturní památku* [online]. epravo.cz, 29. srpna 2008 [cit. 25. října 2017].

Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-potencialnich-kulturnich-pamatek-pred-jejich-pravomocnym-prohlasenim-za-kulturni-pamatku-55135.html>>.

CHATEAU.CZ.S.R.O. *Zámek Neznašov* [online]. chateau.cz., [cit. 21. listopadu 2017].

Dostupné na <<http://www.chateau.cz/cz/chateau/zamek-neznasov-prodej/>>.

KÁNDLOVÁ, Lucie. *Zámek v Neznašově nazývali malou Hlubokou, teď je z něj ruina*

[online]. cestovani.idnes.cz, 8. prosince 2011 [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné na

<https://cestovani.idnes.cz/zamek-v-neznasove-nazyvali-malou-hlubokou-ted-je-z-nej-ruina-pls-/po-cesku.aspx?c=A111208_120758_budejovice-zpravy_pp> .

KAVĚNA, Martin. *Vyvlastnění kulturních, architektonických a jiných památek z pohledu mezinárodního práva, unijního práva a vnitrostátního práva vybraných sousedních států a ČR*

[online]. psp.cz, leden 2014 [cit. 13. listopadu 2017]. Dostupné na

<<http://www.psp.cz/doc/00/09/73/00097314.pdf>>.

KROC, Vladimír, KOPP, Milan. *Chátrající památky by stát měl zachránit i za cenu vyvlastnění, míní zástupce ombudsmanky* [online]. irozhlas.cz, 21. srpna 2014 [cit. 14.

listopadu 2017]. Dostupné na <<https://www.irozhlas.cz/node/5946421>>.

KUBÁT, Petr. *Koloděje na Českobudějovicku mají nový turistický hit. Zámeček Mitrowicz* [online]. budejovice.idnes.cz, 16. dubna 2016 [cit. 26. listopadu 2017]. Dostupné na <https://budejovice.idnes.cz/novy-turisticky-hit-zamecek-mitrowicz-d92-/budejovice-zpravy.aspx?c=A160409_2238152_budejovice-zpravy_mrl>.

MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Dotační programy Ministerstva kultury a jejich vyhodnocení* [online]. mkcr.cz., [cit. 8. listopadu 2017]. Dostupné na <<https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-ministerstva-kultury-a-jejich-vyhodnoceni-267.html>>.

MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Příprava nového památkového zákona 2011 - 2017* [online]. mkcr.cz., [cit. 12. října 2017]. Dostupné na <<https://www.mkcr.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-2011-2017-255.html>>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Národní kulturní památky* [online]. npu.cz., [cit. 14. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/narodni-kulturni-pamatky>>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památkově chráněná území* [online]. npu.cz., [cit. 15. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemich>>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památkový fond* [online]. npu.cz., [cit. 31. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/pamatkovy-fond>>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památky s mezinárodním statusem* [online]. npu.cz., [cit. 15. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/pamatky-unesco>>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Podrobný průvodce krok za krokem* [online]. npu.cz., [cit. 2. listopadu 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/cs/opravujete-pamatku/jak-postupovat/podrobny-pruvodce>>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Vývoj a současné principy památkové péče* [online]. npu.cz., [cit. 10. října 2017]. Dostupné na <<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/vyvoj-a-soucasne-principy>>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Zámek Starý* [online]. npu.cz., [cit. 19. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://pamatkovykatolog.cz/?element=699434&sequence=8&mode=fulltext&keywords=Nez na% C5% A1ov&order=relevance% 3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>>.

STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Příručka pro vlastníky kulturních památek a nemovitostí v památkově chráněných územích Středočeského kraje* [online]. propamatky.info, 2017 [cit. 2. listopadu 2017]. Dostupné na

http://www.propamatky.info/dokumenty/zprav_4043_prirucka-pro-vlastniky-kulturnich-pamatek-a-nemovitosti-v-pamatkove-chranenych-uzemich-stredoceskeho-kraje.pdf>.

ZAHRADNÍKOVÁ, Andrea. *Chátrající zámek straší neznašovské* [online]. ceskobudejovicky.denik.cz, 31. října 2011 [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné na http://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/chatrajici-zamek-strasi-neznasovske20111031.html>.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 1994, sp. zn. I. ÚS 35/94.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1994, sp. zn. 6 A 117/93.

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu o státní památkové péči ze dne 10. 12. 1985

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Neznašov (ČB) – areál zámku, č. ÚSKP 3-555. České Budějovice. 10 s.

Abstrakt

Bakalářská práce se vedle úvodu a závěru skládá ze tří kapitol a od vysvětlení základních pojmů postupuje k řešení složitějších otázek. V první kapitole je vymezena právní úprava zabývající se ochranou kulturních památek. Tato kapitola dále představuje základní nástroje ochrany, především pojem kulturní památka a národní kulturní památka. Druhá kapitola je nejrozsáhlejší kapitolou práce, neboť vymezuje povinnosti vlastníka kulturní památky a opatření k záchraně kulturních památek, která reagují na porušení vlastnických povinností. Práce se poté zaměřuje na vyvlastnění nemovitých kulturních památek a na samotné vyvlastňovací řízení. Poslední kapitola se věnuje také kulturní památce zámek Starý v Neznašově. Nejprve je stručně uvedena historie a důvod památkové ochrany zámku, a poté je v kapitole popsán současný technický stav památky. Autorka se na závěr snaží vymezit vhodná opatření, která by mohla vést k ochraně zámku a zabránit jeho dalšímu chátrání.

Abstract

The thesis consists of three chapters and after the interpretation of the basic terms it moves to solving of the complex issues. The first chapter defines the legislation dealing with the protection of cultural monuments. This chapter also presents basic instruments of protection, especially the concept of a cultural monument and a national cultural monument. The second chapter is the most extensive chapter of the thesis, because it defines the duties of the owner of a cultural monument and measures determined to save cultural monuments as a result of violations of owner's duties. The thesis then focuses on the expropriation of immovable cultural monuments and the expropriation proceedings itself. The final chapter deals also with the cultural monument of the castle Starý in Neznašov. The history and the reason for the monument protection of the castle are briefly presented and the chapter also describes the current technical state of the monument. At the end the author tries to define measures that could lead to the protection of the castle and prevent its further destruction.

Klíčová slova - key words

- Kulturní památka - cultural monument
- Národní kulturní památka - national cultural monument
- Vlastník kulturní památky – owner of the culture monument
- Státní památková péče - state care of cultural monuments
- Obnova kulturní památky - restoration of the cultural monument
- Vyvlastnění kulturní památky - expropriation of a cultural monument
- Stavba – building
- Národní památkový ústav - National Heritage Institute
- Ministerstvo kultury - Ministry of Culture